

Renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg spoorweg van Alkmaar door de Zijpe naar Schagen.

(263. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een spoorweg van *Alkmaar* door de *Zijpe* naar *Schagen*.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, *Mijne Heeren*, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 26 Maart 1908.

WILHELMINA.

(263. 2.)

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten;

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een spoorweg van *Alkmaar* door de *Zijpe* naar *Schagen*;

Gelet op artikel 1, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een-derde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan f 330 000, ten behoeve van den aanleg van een spoorweg van *Alkmaar* door de *Zijpe* naar *Schagen*.

Artikel 2.

Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot wordt onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden spoorweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Artikel 3.

Uit 's Rijks schatkist wordt eene bijdrage verleend ten bedrage van de helft der bouwkosten voor den bouw, in verband met den aan te leggen spoorweg van *Alkmaar* door de *Zijpe* naar *Schagen*,

van eene mede voor gewoon verkeer in te richten draaibrug over het *Noord-Hollandsche kanaal* nabij *Schoorl dam*, ter vervanging van de aldaar bestaande vlotbrug.

Artikel 4.

De in artikel 3 bedoelde brug wordt bij het Rijk in beheer en onderhoud genomen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

De Minister van Waterstaat,

(263 3)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. Reeds in het jaar 1896 hadden onderscheidene belanghebbenden in de streek, ten westen van den Noordhollandschen Staatsspoorweg tusschen Alkmaar en Schagen gelegen, zich vereenigd tot eene „Noorder Stoomtram-Vereeniging”, welke zich ten doel stelde den aanleg te verzekeren van een stoomtramweg van Alkmaar door de Zijpe naar Schagen. Deels omdat dit plan in aanraking kwam met andere destijds aanhangige plannen, o. a. met de thans reeds gedurende twee jaren in exploitatie zijnde lijn Alkmaar—Bergen, welke lijn tot Koedijk volgens dezelfde richting als de lijn naar Schagen was ontworpen, anderdeels omdat men het niet aanstonds eens kon worden omtrent de verder voor deze verbinding te kiezen richting, gelukte het aanvankelijk niet aan de genoemde vereeniging om van de belanghebbende locale besturen voldoende geldelijke bijdragen te verkrijgen. Zij bleef echter daartoe pogingen aanwenden en nadat de totstandkoming van de lijn Egmond—Alkmaar—Bergen, met medewerking van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij was verzekerd, gelukte het haar van die Maatschappij eveneens de toezegging te verkrijgen, dat zij bereid zou zijn de exploitatie van de ontworpen lijn door de Zijpe op aannemelijke voorwaarden op zich te nemen, en voorts van de onmiddellijk belanghebbenden en van de provincie Noordholland belangrijke toezeggingen tot geldelijke medewerking te verkrijgen.

Aanvankelijk was door de vereeniging van de onderstelling uitgegaan, dat de draaibrug, welke voor den overgang van de lijn over het Noordhollandsche kanaal zou moeten worden gebouwd, en welke — werd zij tevens voor gewoon verkeer ingericht — in de plaats van eene der bestaande vlotbruggen over dat kanaal zou kunnen treden, geheel voor rekening van het Rijk zou worden genomen. De toenmalige ambtsvoorganger van den ondergeteekende was echter van oordeel, dat, waar het gewone verkeer de vervanging van de vlotbrug door eene nieuwe draaibrug niet eischte, geene aanleiding bestond om die nieuw te bouwen brug anders dan als een noodzakelijk onderdeel van het spoorwegplan te beschouwen en als zoodanig mede voor eene Rijksbijdrage van ten hoogste een-derde der kosten in aanmerking te doen komen. Ten gevolge van deze beslissing en van eene vrij belangrijke wijziging, op aandrang uit de streek en van de zijde van het provinciaal bestuur in de ontworpen richting van de lijn aangebracht, moest de begroting der aanlegkosten van den spoorweg worden herzien. Nadat de plannen, in overleg met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij nader waren uitgewerkt en de begroting daarmede in overeenstemming was gebracht, bleek het eindcijfer daarvan aanmerkelijk hooger dan tot dusver was aangenomen. De in 1904 voor den aanleg van dezen spoorweg opgerichte „Noorder Stoomtramwegmaatschappij” trad daarom opnieuw in onderhandeling met de belanghebbende besturen over verhooging der vroeger beschikbaar gestelde bijdragen. Tevens wendde zij

Renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg spoorweg van Alkmaar door de Zijpe naar Schagen.

zich tot den ambtsvoorganger van den ondergeteekende met het verzoek om alsnog de kosten van de brug voor Rijksrekening te nemen, althans, met het oog op den kostbaren brugbouw, voor het spoorwegplan, met inbegrip van de brug, eene hoogere bijdrage van het Rijk dan $\frac{1}{3}$ der aanlegkosten te bevorderen.

Bij nadere overweging kwam het den ambtsvoorganger van den ondergeteekende voor, dat in deze richting wel iets kon worden gedaan. Waar toch de vervanging van de vlotbrug over het Noordhollandsche kanaal bij Schoorldam door eene draaibrug, met het oog op de algemeene verkeersbelangen, ook afgezien van den spoorwegaanleg, eene wenschelijke zaak is te achten, omdat daardoor de gelegenheid wordt geschapen zwaardere vrachten dwars over het kanaal te brengen dan thans mogelijk is, en in een ander geval, te weten te Alkmaar, voor zoodanige vervanging eveneens eene bijdrage van het Rijk in uitzicht is gesteld, bestond er naar de meening van genoemden ambtsvoorganger wel aanleiding om ook in dit geval de helft van de bouwkosten van de nieuwe draaibrug voor Rijksrekening te nemen, met dien verstande, dat de wederhelft dier kosten in de begroting van het spoorwegplan zou begrepen worden, en dat eigendom, beheer, bediening en onderhoud van de nieuwe brug aan het Rijk zouden komen. Tevens verklaarde de Minister KRAUS zich bereid om te bevorderen, dat voor den spoorwegaanleg een Rijksvoorschot tot een-derde der geraamde aanlegkosten (met inbegrip van de helft der bouwkosten van de brug) zou worden beschikbaar gesteld, zoodra zou zijn gebleken, dat de bijdragen van de streek, de provincie daaronder begrepen, te zamen eveneens tot een-derde der raming zouden zijn verhoogd.

Aan laatsbedoelde voorwaarde is thans voldaan. In verband daarmee acht de ondergeteekende, die zich met het ten opzichte van deze aangelegenheid door zijn ambtsvoorganger ingenomen standpunt kan vereenigen, het oogenblik gekomen om, door toekenning van een Rijksvoorschot tot gelijk bedrag als dat van de streek, den aanleg van den spoorweg mogelijk te maken.

§ 2. De ontworpen lijn zal nabij de Koedijkervlotbrug aan den bestaanden spoorweg Alkmaar—Bergen aansluiten, van welken spoorweg het gedeelte Alkmaar—Koedijkervlotbrug ten behoeve van beide lijnen gemeenschappelijk zal worden gebruikt. De nieuwe lijn blijft dan den westelijken dijk van het Noordhollandsche kanaal volgen tot nabij Schoorldam, gaat aldaar het kanaal over, buigt aan de oostzijde af langs Warmenhuizen, volgt het kanaal weder van de Jacob Klaassensluis tot ter hoogte van Burgerbrug, loopt dan in noordelijke richting door den polder Zijpe langs den zoogenaamden Ruigeweg, om nabij Schagerbrug om te buigen en in zuid-oostelijke richting naar het station Schagen van den Noordhollandschen Staatsspoorweg te loopen. Deze richting, waaromtrent met alle betrokken besturen overeenstemming is verkregen, is op de als bijlage bij deze Memorie gevoegde kaart aangegeven.

De lijn zal in de eerste plaats ten goede komen aan de bewoners van de gemeenten Zijpe (te weten de buurtschappen Schagerbrug, St. Maartensbrug, Burgerbrug en Mennistenbuurt), Warmenhuizen, Schoorl (waartoe mede behoort het dorp Groet) en Koedijk, en voorts, ofschoon in eenigszins mindere mate, aan die van de gemeenten Petten, St. Maarten en Harenkarspel, welke gemeenten wel is waar op eenigen afstand van de lijn verwijderd blijven, doch deze toch veel gemakkelijker zullen kunnen bereiken dan den bestaanden Staatsspoorweg. De gezamenlijke bevolking van de genoemde gemeenten bedroeg op 1 Januari 1907, 12 430 zielen, en deze bevolking zal door den spoorweg in rechtstreeksche verbinding worden gebracht met Schagen, dat 2883, en met Alkmaar, dat 20 399 inwoners telt, zoomede met de in die plaatsen samenkomende spoorwegen. Voor het marktverkeer en het schoolbezoek zal de lijn van veel nut kunnen zijn; met name het bezoeken van de ambachts- en industriescholen te Alkmaar en van de winter-landbouwschool te Schagen zal worden vergemakkelijkt. Maar vooral zal de lijn van belang zijn voor het goederen- en veevervoer. De afvoer van de producten naar de marktplaatsen en naar de spoorwegstations gaat thans voor deze streek nog met groote kosten en veel tijdverlies gepaard. De te Warmenhuizen wonende landbouwers zijn bij voorbeeld verplicht hunne producten te water naar het naastbijzijnde spoorwegstation Noord-Scharwoude te vervoeren, over een afstand van ruim 8 K.M., met welk vervoer heen en terug veelal een dag gemoeid is. De bewoners van de Zijpe verkeerden in nog minder gunstige omstandigheden, omdat het verschil in waterstand binnen en buiten dien polder vervoer te water naar het oosten onmogelijk maakt. Voorts moet het vee, bestemd voor

de belangrijke veemarkten te Alkmaar en te Schagen, veelal reeds den vorigen dag naar die plaatsen geleid worden om tijdig ter markt te zijn.

De teelt van groenten, in het bijzonder van koolsoorten, waarvoor de bodem zeer geschikt is, kan wegens het gemis van goede verkeerswegen slechts op enkele plaatsen en op kleine schaal geschieden. Vooral te Warmenhuizen, waar toch reeds vrij veel bloemkool wordt geteeld, ziet men verlangend uit naar de spoorwegverbinding, die de koolteelt op ruimere schaal zal mogelijk maken; ook in de Zijpe verwacht men eene belangrijke uitbreiding van deze cultuur, welke, gelijk in andere streken van Noordholland is gebleken, belangrijke vermeerdering van welvaart kan ten gevolge hebben.

Met het oog op deze verwachtingen is de streek, gelijk hieronder nader zal blijken, voor deze lijn tot belangrijke geldelijke opofferingen bereid bevonden.

§ 3. Het gedeelte van de lijn dat nieuw moet worden gebouwd, te weten van de Koedijkervlotbrug tot Schagen, zal eene lengte van 27 K.M. verkrijgen. De aanlegkosten zijn, met inbegrip van de helft der op f 130 000 geraamde bouwkosten van de in § 1 besproken draaibrug over het Noordhollandsch kanaal, begroot op f 990 000.

Daarbij is er op gerekend, dat de lijn met normale spoorwijdte zal worden gebouwd en zoodanig, dat zij met de goederenwagens van de hoofdspoorwegen kan worden bereden, hetgeen met het oog op den aard en den omvang van het verwachte goederenvervoer van groot belang wordt geacht.

Voor den aanleg is door de onmiddellijk belanghebbende besturen en door de provincie Noordholland te zamen een bedrag van f 330 000 als renteloos voorschot, en een gelijk bedrag in den vorm van deelneming in het aandeelenkapitaal der Noorder Stoomtramweg-maatschappij toegezegd, en wel als renteloos voorschot:

door de gemeente Alkmaar	f	20 000
„ „ „ Schagen		10 000
„ „ „ Zijpe		19 750
„ „ „ Schoorl.		5 000
„ „ „ Warmenhuizen		34 750
„ „ „ St. Maarten		1 000
„ den polder Warmenhuizen		40 000
„ „ „ Haringkarspel		1 500
„ „ „ Eenigenburg		2 000
„ „ „ Zijpe en Hazepolder		18 000
„ de Vereeniging van polders en oningepolderde landen onder Schoorl en Petten		6 000
„ het hoogheemraadschap van den Hondsbosche en Duinen tot Petten		5 000
„ de Banne St. Maarten		2 000
en door de provincie Noordholland		165 000
Totaal	f	330 000

Met haar aandeelenkapitaal, dat, gelijk gezegd, tot een gelijk bedrag is geplaatst, beschikt de Maatschappij derhalve over twee-derde der geraamde aanlegkosten, zoodat door toekenning van het voorgestelde Rijksvoorschot de aanleg verzekerd zal kunnen worden. Daarbij zij vermeld, dat de begroting zoowel van de zijde der Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij als van die der Regeering aan een onderzoek is onderworpen, waaruit gebleken is, dat gene vrees voor ernstige teleurstellingen behoeft te bestaan.

Het medegebruik van het 3 K.M. lange baanvak Koedijkervlotbrug—Alkmaar van de lijn Alkmaar—Bergen kan zonder bezwaar op aannemelijke voorwaarden worden verkregen, omdat, gelijk reeds in § 1 werd vermeld, beide lijnen door dezelfde Maatschappij, de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, zullen worden geëxploiteerd. De voorwaarden waarop deze exploitatie voor de nieuwe lijn zal geschieden, komen in hoofdzaak overeen met die welke voor de lijn Egmond aan Zee—Alkmaar—Bergen gelden, met dien verstande, dat aan de Noorder Stoomtramwegmaatschappij eene jaarlijksche uitkeering ten bedrage van 3 pct. over het geplaatste aandeelenkapitaal is gegarandeerd, en voorts de helft zal worden uitgekeerd van hetgeen van de opbrengst van de lijn mocht overblijven,

Renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg spoorweg van Alkmaar door de Zijpe naar Schagen.

na aftrek van eene billijke vergoeding voor exploitatiekosten en van de bovenbedoelde gegarandeerde uitkeering.

Bij de toekenning van het Rijksvoorschot zal worden bepaald, dat, zoodra de volgens die berekening aan de Maatschappij toekomende uitkeering over eenig jaar meer bedraagt dan 4 pct. over het door haar in de onderneming gestoken kapitaal, eenderde van het meerdere aan het Rijk zal zijn te restitueeren.

§ 4. Overeenkomstig het in § 1 vermelde is in art. 3 van het wetsontwerp bepaald, dat de helft van de bouwkosten van de draaibrug, welke in verband met den aanleg van den spoor-

weg over het Noordhollandsche kanaal zal worden gebouwd, en welke de bestaande vlotbrug nabij Schoorldam zal vervangen, voor rekening van het Rijk zullen komen. De uitgave welke uit deze bepaling voor den Staat zal voortvloeien, wordt op ten hoogste f 65 000 geraamd.

Wat aangaat het beheer en onderhoud der voitooiden brug, houdt art. 4 van het wetsontwerp rekening met art. 1 van de wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176).

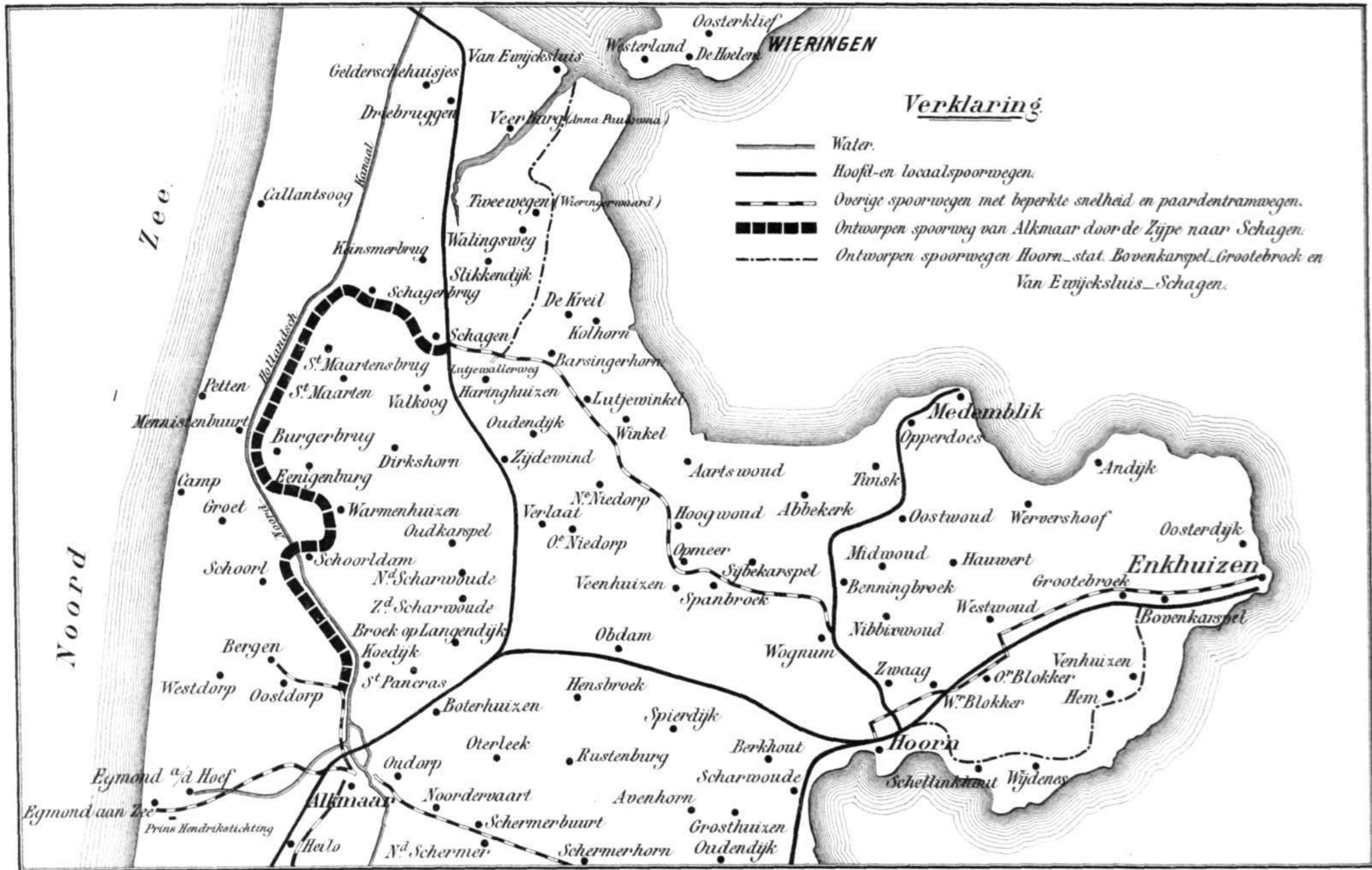
De Minister van Waterstaat,

J. G. S. BEVERS.

TOEKENNING VAN EEN RENTELOOS VOORSCHOT UIT 'S RIJKS SCHATKIST

ten behoeve van den aanleg
van een Spoorweg van Alkmaar door de Zijpe naar Schagen.

(Bijlage der Memorie van Toehchting.)

Schaal 1 à 20000.

Lith. Gebrs. J & H. v. Langenhuysen. - den Haag.